

7 Âdetlerimiz XXVIII

PAL....PALCILIK

Pal kelimesi tiliimize Arapçadan kîrgendir. Tatarlar arasında bo âdet bek eskî zamanlardan berli kullanılıp kelgendir. Kıymetli Macar araştırmacı L. LIGETI "*Bilinmeyen İç Asya*" (Macarcadan çeviren Sadrettin Karatay, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dili Yayınları: 527, Ankara, 1986) başlıklı kitabında şunday dep yazı: "Tatarlar arasında, falcılık, büyücülük, sihirbazlık gibi şeyler ragabettir. Bir muameleye, büyük bir işe başlamak için en ziyade yeni ayı beklerler, olsa olsa ay çeyrek halindeyken başlarlar (op. cit. s. 104). Bek arü köringenindiy halkımız *palga, palcılıkka* balaban önem bergenir. Ekseriyette *pal* gelecekte bolacak işlerge karala. "*Pal karama*" (Türkçesi "fal bakma") bir toplum arasında yaşanlarının geleceknî bir an taa şalt tanıma meraklılığından kaynaklanıp kelgendir. *Pal* ne üşün karatıla; a) Bir hastalığın sebeplerin üyrenmek üşün ve bo hastalıktan kurtulma collarını üyrenmek üşün; b) uzakta bolganlardan bir haber almak

üşün (askerlikte, gurbette, acılıkte tabılganlardan haber almak; c) coytılğan bir hayvan yada bir eşya mücevher ("bijuterie") tabılması üşün; d) şo senenin cawın cawmasına dair karalğan *pallar* da bar. Biz tesbit etkenimiz "*pal*" karama üsülleri şonlardır:

1) *SUGA KARAMA yada KARATMA*. Bir taş işine temiz su kuyula ve *pal* karagan kişî dikkatli dikkatli suga karamaga başlay. Bo işke başlaganda "*cinlernî*", "*kelîñiz, aydı kelîñiz*" dep şakıra. Sunın üstünde köringen işaretlerge köre "*palcı*" tabirlemege başlay. Suga karap *pal* karaganlarga "*cini*" diyler. Bonlar erkek te kadın da bolabilirler. Suda "*pal*" karamaknın başka bir önemi bardır. Bilgenindiy halkımız arasında, taa eskî zamanlardan berli "*Su*" üşün balaban bir saygı, bardır. (Bo mesele hakkında bak: Nevzat Yusuf Sarıgöl, "*Su işkende cılan bile timez.*" *Karadeniz Âdetlerimiz*) Bilmek istediğın tilediğın bir şeyni, suda karamak, demek ke oga yani bir önem, köstemek anlamına keledir.

2) *AYNAGA KARAMA*. Bo üsülmen *pal* karama âdeti taa eskî zamanlardan berli kullanılıp

kelgendir. Şamanlar coytılğanlardan, kaybolganlardan haber almak üşün aynaga karay ediler. Suga karama ve aynaga karama birbirine yakın bolgan üsüllerdendir. Her ekisinde de körme ve ya körebilme imkânları bardır.

3) *KURŞUN KUYMA: KOR ATMA*, Kurşun kuyma (kalay) Dobroca Tatarlarında hem "*pal karama*" hem "*korkı şıgarma*"da kullanıla. İritilgen kurşun bir tas işinde suwık suga atıla. Bo sebepten kurşun türlü türlü şekiller ala, bo şekillerge karap "*palcı*" yani "*cini*" tabirlemege başlay. Bo yerde şoni da aytmak istiyimiz: "*pal*" karaganın hayal küşü (puterea de imaginatie) zengin bolsa: *pal* da o kadar anlamlı bola. Aynı üsülmen temiz, suwık suga bo seferi kor atıla. Suwık su man teas ka kelip, şarıldap sönmesine karap "*palcılar*" tabirlerin anlatalar. Biraz önce yazgımızday bo da hem "*pal karama*" hem korkı şıgarma üşün kullanılıp kele.

4) *KÜREK KEMİĞİ PALI*. Kemik ya da eskî şivelerde, Dobruca Tatarlarının tilinde de kemik kelimesin başka bir aytuwı "*süyek*"tir. Halkımız eskiden hayvan yetiştirme men oğraştıkları üşün "*kemik*" ya da süyeye önem balabandır (bo mesele üşün bizim

"*Ak süyek*" başlıklı makalemizge karanız, Karadeniz, Âdetlerimiz). Kürek kemigi men (süyegi men) *pal* katıp karala? Kürek kemigi etinden arü etip temizlengen sora kızgın ot (ateş) üstünde tutula ve bonın üstüne ştkkan işaretlerge köre tabirlene: yada etten temizlengen (pişirilip aşalğan sora) kürek kemigi küneşke karşı tutulup tabirlemeler başlay. Bo üsül men taa köp havanın neday bolacagina dair yorumlar yasala, yani cawınaklı mı, kurgak mı geçeceğine dair.

5) *KAWE PALI*, tabii ki bo üsül men *pal* karama keş başlangandır, kawe işme âdeti, alışkanlığı halıkımızın arasına cayılmaga başlagan sora. İşilgen kawenin delbesi filcan man awdarıp salalar, biraz beklegen sora delbenin filcanda bırakkan izlerine karap tabirlemeler başlay. Belki "*kawe palı*" şimdî halkımız arasında en köp kullanılğan üsüllerden birsidir.

6) *BAKLA PALI* bondan birkaç sene ewel bo şekilde "*pal karamak*" en sık rastlangan yöntemlerden birsi edi, fakat son zamanlarda bonın yerin "*kawe palı*" almaga başladı. Kırkbir bakla tanesine bir parşa şeker, bir parşa kömür, bir parşa tuz (kesek tuz), kişkene bir mangır para. *Palcı* bonların hepsin awışların işine alıp

sallamaga başlar, bo türlü arü etip karıştırgan sora tanelerni bir awışın üstüne sere; bonlarga karap *palın* aytar, yani tabirler. Bo üş kere tekrarlanır, en sonunda cerge atar, oga köre gene "*palın*" aytar. Bo palda taa köp simgelerge (simboluri) dayanarak anlam şıgararlar. *Baklalar* dünyamızı ve onun üstündeki insanlarını temsil eter: "*kömür parşası*" kara künlerni kösterer: "*tuz parşası*" endişeli, karlı - kaswetli künlerni temsil eter: "*para*" ise gelecek veya beklengen paralar, zenginliktir: "*Şeker parşası*" tatlı, kuwanıklı künlern simgesidir. Körengenindiy simgelerge dayangan bir "*pal karama*" üsülüdür.

"*Pal karagan*" kişilerge "*palcı*" diyler, bonlar ekseriyetmen kadınlardır, fakat erkekler de bolabilir. Bazı yerlerde bo bir meslek haline kelgendir. Tabii kesin zamanlarda kolay kazanç elde etmek üşün köp dolandırıcılar ştkkandır.

Kaynak:

Pertev Boratev Naili, "*100 Soruda Türk Folkloru*" 2. baskı, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1984.

"*İstanbul Ansiklopedesi*" ("*bakıcılar*") maddesi

Prof. Univ. Yusuf Neizat